

BUDAPEST, XXIII. KERÜLET, SOROKSÁR-VÁRHEGY (HRSZ. 196231/2, 196232, 196233/2-87)

Műszeres leletfelderítés és terepbejárás

Lelőhely-azonosító: 15757

KULCSSZAVAK: őskor, bronzkor, középső bronzkor, Vátia-kultúra, késő bronzkor, urnamezős kultúra, késő vaskor, népvándorláskor, szarmata, középkor, szórvány

BUDAPEST, DISTRICT XXIII, SOROKSÁR-VÁRHEGY (PLOT NOS. 196231/2, 196232, 196233/2-87)

Metal-detector and fieldwalking survey

Site ID: 15757

KEYWORDS: Prehistory, Bronze Age, Middle Bronze Age, Vátia culture, Late Bronze Age, Urnfield culture, Late Iron Age, Migration Period, Sarmatian, Middle Ages, stray finds

A 2020. január 31-én végzett fémkereső műszeres leletfelderítés és terepbejárás (Szilas – Tóth 2020) folytatására 2021. március 5-én került sor. A földtulajdonossal való egyeztetést követően bejártuk az előző évben mezőgazdasági művelés miatt nem kutatható területrészt. A kutatásra kijelölt megközelítőleg 57.000 m² nagyságú terület a 2020-ban bejárt földektől északkeletre és keletre fekszik, a Várhegy néven ismert régészeti lelőhelytől mintegy 250-500 méterre északnyugatra, a Gyáli-patak (Gyáli 1. főcsatorna) déli oldalán levő természetes kiemelkedés környezetében. Célunk az esetleges további, Molnár Péter civil önkéntes által korábban megtalált késő bronzkori leletegyütteshez tartozó tárgyak, valamint egyéb szórvány fémleletek felgyűjtése, találási helyük geodéziai rögzítése, és felszíni leletek gyűjtése volt. Ez a kutatás a 2017-ben a Budapesti Történeti Múzeum, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészettudományi Intézete és a Magyar Nemzeti Múzeum közti együttműködés keretében megkezdett mikroregionális topográfiai program részét képezte. (1. kép)

Felszíni leletegyűjtés során elsősorban a Várhegy feltételezett külső telepékeként értelmezhető területen gyűjtöttünk nagyobb számú szórvány kerámiát. Főként középső bronzkori, feltételezhetően késő bronzkori és

The metal-detector and fieldwalking survey carried out on January 31, 2020 (Szilas – Tóth 2020) was continued on March 5, 2021. Following a consultation with the landowner, a part of the area that had been inaccessible in the previous year due to agricultural cultivation was surveyed. The approximately 57,000 m² area designated for research lies northeast and east of the fields surveyed in 2020, about 250–500 m northwest of the archaeological site known as Várhegy, in the vicinity of a natural elevation on the southern side of the Gyáli Stream (Main Canal 1 of Gyál). The aim of research was to recover any additional finds belonging to the Late Bronze Age assemblage previously discovered by Péter Molnár, a volunteer, and other stray metal finds, to georeference their findspots, and to collect surface finds. This research formed part of the micro-regional topography research programme launched in 2017 in collaboration between the Budapest History Museum, Eötvös Loránd University, and the Hungarian National Museum. (Fig. 1)

During the survey, larger quantities of stray pottery were collected primarily from an area that can be interpreted as a possible outer settlement associated with the Várhegy site. The find material consisted mainly of

1. kép: Fémkereső műszer által jelzett tárgy kibontása a szántóföldi műveléstől mentes területen (Fotó: Tóth Farkas Márton)

Fig. 1. Excavation of a metal detector find in an area undisturbed by ploughing (Photo by Farkas Márton Tóth)

2. kép: A lelőhelyen talált késő bronzkori nyílhegy (Fotó: Tóth Farkas Márton)

Fig. 2. Late Bronze Age arrowhead recovered from the site (Photo by Farkas Márton Tóth)

késő vaskori, valamint kevés szarmata kerámiatöredékek kerültek elő. A késő bronzkori fémléleteket rejtő területen ezzel szemben egyetlen őskori kerámiatöredéket sem találtunk, a földszáv délkeleti végén csupán néhány szarmata kori töredék volt észlelhető. A késő bronzkori fémtárgyak értelmezése szempontjából az edénytöredékek itt tapasztalt feltűnő hiánya fontos adalékkal szolgálhat. A patakhoz legközelebb eső területen a szántásban egy valószínűleg középkori, csillámos kőzetből készült, kisméretű malomkő-töredékét találtuk. Egy, a kutatott terület délkeleti részén talált obsidián szilánkot pedig feltételezsen a középső bronzkori településhez kapcsolhatjuk.

A fémkereső műszerekkel a nagy mennyiségű recens fémhulladék mellett összesen öt darab bizonyosan vagy valószínűsíthetően régészeti korú tárgyat gyűjtöttünk. A 4. területen egy nagyon jó megtartású késő bronzkori nyílhegyet (2. kép), egy szintén késő bronzkori tör markolatának töredékét, egy bizonytalanabb keltezésű bronzárat és egy, feltehetően szarmata vagy középkori, miniatűr (ötvös-) kalapácsot (?) találtunk. A 6. területen egy középső vagy késő bronzkori bronzöntecs töredéke került elő.

Middle Bronze Age, possibly Late Bronze Age and Late Iron Age, as well as a smaller number of Sarmatian ceramic sherds. In contrast, not a single prehistoric ceramic sherd was identified in the area where the Late Bronze Age metal finds had previously been recorded, but only a few Sarmatian-period fragments were observed at the south-eastern end of the surveyed strip. This striking absence of pottery provides an important contribution to the interpretation of the Late Bronze Age metal finds. In the area closest to the stream, a small fragment of a millstone made of micaceous stone—probably of medieval origin—was found in the ploughsoil. Moreover, an obsidian flake recovered from the south-eastern part of the surveyed area may tentatively be associated with the Middle Bronze Age settlement.

In addition to a large quantity of recent metal debris, a total of five artefacts that can be securely or tentatively attributed to archaeological periods were found using metal detectors. In Area 4, an incredibly well-preserved Late Bronze Age arrowhead (Fig. 2), a hilt fragment from a dagger also dating to the Late Bronze Age, a bronze awl of uncertain date, and a miniature hammer(?), possibly a goldsmith's tool, of probable Sarmatian or medi-

A jövőben a topográfiai program keretében a kutatás folytatását tervezzük, mind a terepmunkák, mind az eddig gyűjtött adatok feldolgozása terén. Az eddigi ismeretek térinformatikai adatbázisban történő rögzítése és kiértékelése megkezdődött.

RÉSZTVEVŐK: Szilas Gábor projektvezető régész, Tóth Farkas Márton régész, Olgyay János régész, Tarbay Gábor régész (Magyar Nemzeti Múzeum), Sándor Lajos fémkeresős szakember (Sandax Kft.), Molnár Péter fémkeresős civil önkéntes

Tóth Farkas Márton – Szilas Gábor

eval origin have been found. In Area 6, a fragment of a Middle or Late Bronze Age bronze ingot was unearthed.

Future continuation of the research, including both fieldwork and the processing of the data collected thus far, is planned within the framework of the topographic survey programme. The recording and evaluation of the existing data in a GIS database has already begun.

CONTRIBUTORS: Gábor Szilas (lead archaeologist of the project), Farkas Márton Tóth (archaeologist), János Olgyay (archaeologist), Gábor Tarbay (archaeologist, Hungarian National Museum), Lajos Sándor (metal detector survey, Sandax Ltd.), Péter Molnár (civil volunteer)

Farkas Márton Tóth – Gábor Szilas

Irodalom:

Szilas – Tóth 2020 • Szilas, Gábor – Tóth, Farkas Márton: Budapest, XXIII. kerület, Soroksár-Várhegy (hrsz. 196236) *ArcheoBudaPest* 2020/08 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.08>

References:

Szilas – Tóth 2020 • Szilas, Gábor – Tóth, Farkas Márton: Budapest, XXIII. kerület, Soroksár-Várhegy (hrsz. 196236) *ArcheoBudaPest* 2020/08 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.08>